

Norvegijos finansinio mechanizmo subsidijų schema

„Patirties perdavimo ir bendradarbiavimo ryšių tarp vietinio, regioninio ir euroregioninio lygio partnerių Lietuvoje ir Norvegijoje stiprinimas“

Sutarties Nr.: 2004-LT0009-TES-2NOR-02-035

Paprojektis „Šiandienos kompetencijos ateities verslui. Įkvėpk! Dalinkis! Skatink!“

STRAIPSNIS

„SOCIALINĖS PARTNERYSTĖS VAIDMUO VERSLUMO SKATINIME“

2010 m. spalio 29 d.

Verslumo ugdymas – viena svarbiausių prielaidų plėtoti šalies ūkį ir realiai kelti gyventojų gerovę, skatinti darnų vystymąsi. Šiuolaikinė situacija iš būsimo darbuotojo reikalauja ne tik specializuotų žinių apie įvairius objektus, dėsningumus ar teorijas, tačiau ir žinojimo, gebėjimo ir mokėjimo realizuoti sumanymą, t.y. verslumo. Verslumo ugdymas įgauna ypatingą reikšmę esminių socialinių, ekonominių ir technologinių transformacijų sąlygomis, kai iškyla būtinumas intensyviai vystyti verslą naujomis perspektyvomis kryptimis ir tuo pačiu užtikrinti visuotinį užimtumą bei įvairiapusišką visų socialinių sluoksnių raidą. Deja, verslumo kompetencija neįgyjama kaip tradicinė kvalifikacija, ji turi būti kryptingai ir kompleksiskai ugdoma. Todėl tikslingai buvo inicijuotas paprojektis „Šiandienos kompetencijos ateities verslui. Įkvėpk! Dalinkis! Skatink!“, kurio tikslas - stiprinti socialinę partnerystę verslumo skatinime ir didinti profesinio mokymo įstaigų pedagoginio personalo kompetencijas ugdyti besimokančiųjų verslumą, verslininkiško savybes.

Verslumas Europos Sąjungoje yra laikomas viena svarbiausių kompetencijų. Dar 2000 metais Lisabonoje Europos Sąjunga priėmė plėtros strategiją ir apibrėžė tikslą, kurio yra siekiama: „Europa turi tapti konkurencingiausia pasaulyje, su dinamiška, žiniomis grįsta, subalansuota augančia ekonomika, leidžiančia sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų, pasiekusia didesnės socialinės sanglaudos.

Paprojektinio įgyvendinimo metu buvo suplanuoti įvairūs mokymai profesinio rengimo pedagogams, kurių tikslas padidinti dėstytojų verslumo įgūdžius ir kompetencijas, kurie vėliau perteiktų savo mokiniams verslumo ir verslininkiško kompetencijas.

Remiantis užsienio šalių patirtimi galima paminėti, kad profesinio rengimo mokyklos labai glaudžiai bendradarbiauja su darbdaviais, verslininkais, darbdavių konfederacijomis ir prekybos pramonės ir amatų rūmais. Italijoje ar itališkai kalbančioje Šveicarijos dalyje verslininkams rimti konkurentai yra amatininkai (it. – *artigiano*). Tai paprasti žmonės, kaip antai elektrikas, santechnikas, mūrininkas ir kiti. Jie išsilaiko patys ir dar sukuria kelias darbo vietas. Žinoma, jų verslininkais niekas nevadina, nes jie nedirba su kapitalu, bet užsidirba iš savo profesijos. Be to, kitaip nei verslininkai, gautų pinigų neinvestuoja į savo veiklą, o skiria juos šeimos poreikiams. Tačiau jų darbo kokybė yra gerokai aukštesnė nei toje srityje dirbančių garsių įmonių. Šveicarijoje mokyklose jau nuo 14 metų atrenkami vaikai, kurie nenori mokytis, ir jie nukreipiami į darbo rinką. Jiems leidžiama dirbti ir mokytis, kad kuo anksčiau įgytų profesiją ir taptų amatininkais. Pagrindinis amatininkų ginklas konkurencinėje kovoje su verslu yra jų reputacija. Todėl jų darbo kokybė būna kur kas aukštesnė nei didelės bendrovės.

Paprojekčio „Šiandienos kompetencijos ateities verslui. Įkvėpk! Dalinkis! Skatink!“ įgyvendinimo metu Viešosios įstaigos Nacionalinės regionų plėtros agentūros, Šiaulių prekybos pramonės ir amatų rūmų bei profesinio rengimo mokyklų pedagogai sėmėsi tarptautinės patirties bei lankėsi Norvegijoje. Buvo aplankyta visa eilė įstaigų, kurios organizuoja ir vykdo profesinį rengimą. Viena tokių įstaigų Oslo savivaldybės švietimo skyrius, kuriame sužinota kad, profesinės mokyklos mokinys jei pasirenka specialybę su viduriniu ugdymu, paskutinius 2 mokslo metus, atlieka ištisinę praktiką įmonėje. Dažniausiai praktika atliekama vienoje įmonėje, tačiau yra galimybė praktikos metu keisti įmonę. Praktikai su įmonėmis sudaroma 2 metų sutartis. Keliami sekantys reikalavimai įmonei: praktikos turinį sudaro pati įmonė, programa turi atitikti išsilavinimo standartus, turi turėti kvalifikuotus specialistus praktikai vykdyti, turėti ugdymo proceso planavimo ir kontrolės sistemą. Egzaminavimo sistema pasirinkusiems vidurinio ugdymo programą su profesiniu mokymu: egzaminai vyksta įmonėje, o jei nėra galimybės – mokymo centruose (pvz., kirpėjai), egzaminavimui renkami ekspertai, turintys atitinkamą kvalifikaciją (parenka pati savivaldybė), už testų, užduočių parengimą atsakinga egzaminų komisija (praktikai iš išorės) ir įmonė, egzaminas visose įmonėse skirtingas, tačiau gaunama vienoda kvalifikacija.

Už mokymą Norvegijoje valstybės skirti pinigai keliauja paskui mokinių. Praktikas atliekantys mokiniai gauna algą nuo 30 proc. iki 80 proc. įmonėje mokamos algos. Pradedama nuo 30. proc. ir kas 6 mėn. alga mokiniui kyla.

Vizito metu aplankyta profesinio rengimo mokykla Askim mieste. Mokykloje dirba apie 120 mokytojų, mokosi apie 900 mokinių. 16 metų ir vyresni mokiniai gali pasirinkti pagrindinį privalomąjį ugdymą, kurio kryptys:

1. teorinis ugdymas (pasirenkamosios sritys);
2. profesinis ugdymas (mokinių parengimas darbui);
3. derinys: 1 m. teorinio ir 2 m. profesinio ugdymo (transportas ir gamyba, sveikata ir priežiūra, elektronika, statyba, socialinės paslaugos ir logistika, menas, viešbučių aptarnavimas ir maisto pramonė).

Vizito metu aplankyta didžiausia Norvegijoje darbdavių konfederacija, kuri aktyviai dalyvauja rengiant profesinio mokymo strategiją, glaudžiai bendradarbiauja su Švietimo ministerija, padeda vystyti profesinį rengimą, kuris atitiktų darbdavių lūkesčius ir poreikius. Pasak darbdavių konfederacijos atstovo įmonėms labai svarbu dalyvauti visuomeniniame gyvenime, nes tai didina darbuotojų lojalumą ir atsakomybę savo darbdaviams. Pasidalijama patirtimi, kuriama video su patirties pavyzdžiais, vykdomas tarptautinis bendradarbiavimas. Jei savivaldybėje, aplink mokyklą, nėra tam tikrų sričių įmonių, tai bendradarbiaujama su savivaldybėmis, nes jų dispozicijoje turi transporto sektorių, ligonines ir pan.

Labai svarbus yra mokytojų suinteresuotumas ir susipažinimas su įmonės veikla (ją turi žinoti labai gerai). Tai padeda sistemingai planuoti programą ir pan. Galimas mokymosi variantas: mokiniai įmonėse mokosi po 2 dienas per savaitę. Kitos dienos – mokyklose.

Pasak paprojektčio dalyvių itin svarbios ir naudingos buvo veiklos susijusios su mokymais. Visuose mokymuose dalyvavo daugiau dalyvių nei planuota, tad galima teigti, jog mokymų poreikis kvalifikacijai kelti yra didžiulis. Tai parodė ir apklausa atlikta po mokymų. Profesijos mokytojai įgijo žinių: verslumo ugdymo, kūrybiškumo ugdymo, karjeros planavimo, savęs įtvirtinimo įgūdžių srityse, taip pat turėjo galimybę imituoti įmonę 5 metų laikotarpiu.

Pasak verslo konsultanto R. Vaitiekūno „Verslininkas yra žmogus, kuris kuria nauja ir jaučia atsakomybę už tuos, kurie jį supa. Lietuvoje yra verslių žmonių, jaunų optimistų, bet su jais reikia bendrauti, dirbti, kartu modeliuoti situacijas ir laimėti“.

Įgyvendinus paprojektį galima pabrėžti, kad profesinio mokymo įstaigų pedagoginio personalo kompetencijos ugdymas turi būti viena iš prioritetinių kryptių, ugdant žmogiškuosius išteklius ateities verslui. Pedagogų rengimo svarba pabrėžiama ir Lietuvos švietimo plėtotos strateginėse nuostatose, „Švietimo strategijos gairių“ dokumente ir Europos Sąjungos dokumentuose. Atliktas tyrimas patvirtina verslumo įgūdžių svarbą mokyklose dėstančių mokytojų kompetencijos didinimui. Paprojektčio veiklose sudalyvavo gana didelė dalis mokytojų ir Šiaulių ir Telšių apskričių profesinio rengimo mokyklų.

Pedagogų kompetencijų ugdyti verslumą stiprinimas – ilgalaikis procesas, kuris gali būti vykdomas įvairiomis formomis ir metodais. Šiame projekte pasitelkiant inovatyvius ir tradicinius metodus pedagogai profesinio mokymo įstaigose bus skatinami ugdyti moksleivių įgūdžius ir gebėjimus, reikalingus jiems ir kaip individams, ir kaip visuomenės nariams, parengti juos suaugusiųjų gyvenimui, kad geriau galėtų pasinaudoti jo galimybėmis, sugebėtų prisiimti atsakomybę bei mokėtų gyventi neuztikrintumo sąlygomis. Paprojektčio metu užsimezgusi tarpinstitucinė partnerystė (Viešoji įstaiga Nacionalinė regionų plėtros agentūra, Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmai ir aštuonios profesinio rengimo mokyklos) įgalina visus bendrai siekti ir ieškoti tolimesnio bendradarbiavimo galimybių paprojektčio tęstinumui užtikrinti.